

Kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2025

Kh 18.08.2025
235/02.05.01.01/2025

Valmistelija

hallintojohtaja Päivi Huhtala

Kunnan valtionosuutta voidaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n mukaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Sen arvioinnissa otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet.

Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt suunnitelman taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä. Toimenpiteet aikatauluineen ja euromääräisine vaikutuksineen on esitettävä hakemuksessa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n 2 momentin mukaan valtionapuviranomainen voi asettaa korotuksen myöntämiselle ja käytölle myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja. Valtionosuuden korotus voidaan seuraavina vuosina jättää myöntämättä tai se voidaan myöntää alennettuna, jos esitetyt toimenpiteet tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu. Mainitun lainkohdan perusteella ministeriö asettaa valtionosuuden korotuksen käytölle seuraavat ehdot hyväksytyn talouden tasapainotussuunnitelman lisäksi:

1. Korotus ei saa aiheuttaa vastaavan suuruista kunnan omassa päättäväisyydessä olevien menojen lisäystä. Tämä koskee sekä käyttötalous - että investointimenoja. Korotus on tarkoitettu tukemaan kunnan omia talouden tervehdyttämistoimenpiteitä, joihin kunnan on syytä varautua avustuksesta riippumatta.
2. Korotus on tarkoitettu varautumiseen niihin talouden tervehdyttämistarpeisiin, jotka ovat syntyneet kunnan talouden aikaisemman kehityksen takia. Tällaisia tarpeita ovat muun muassa varautuminen lainanhoitokustannuksiin, alijäämien kattamiseen ja tiedossa oleviin tuloperusteiden jo tapahtuneisiin muutoksiin.
3. Kunta toteuttaa kuntalain 118 §:n mukaisen arviointiryhmän ehdotuksen mukaiset toimenpiteet palveluiden edellytyksen turvaamiseksi. Edellä mainittu ehto koskee niitä kuntia, joihin on asetettu mainitun lain 118 §:n mukainen arviointiryhmä.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen on käytettävissä enintään 10 000 000 euroa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 45 §:n 2 momentin mukaan korotusta on haettava valtiovarainministeriön päättämään ajankohtaan mennessä. Hakemukset tulee toimittaa 23.9.2025 klo 16.15 mennessä sähköpostiosoitteeseen kirjaamo.vm@gov.fi tai osoitteeseen:

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 VALTIOEUVOSTO

Mikäli hakuajan päättymisen jälkeen ilmenee oleellisia muutoksia kunnan talouteen tai muihin hakemuksessa esitettyihin tietoihin liittyen, hakemusta voidaan tarvittaessa täydentää niiltä osin 21.10.2025 saakka.

Täydennykset tulee toimittaa samaan osoitteeseen kuin varsinainen hakemus. Huomioitahan että sähköisestä asioinnista viran omaistoiminnassa annetun lain 8 §:n mukaan sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle lähettäjän omalla vastuulla. Tarkistakaa vastaanottoilmoitus.

Kirjeen liitteenä olevassa hakemuksessa tulee yksilöidä kaikki perusteet ja erityisolosuhteet, joita kunta pitää syynä kuluvan vuoden talouden poikkeuksellisiin ja tilapäisiin vaikeuksiin. Perusteluissa on syytä painottaa sellaisia tietoja, joita ei saada yleisistä tilastoista tai Valtiokonttorille raportoiduista taloustiedoista. Mikäli kunta on hakenut korotusta myös edellisenä vuonna, perusteluissa tulee ilmetä syyt korotuksen hakemiselle peräkkäisinä vuosina.

Hakemuksessa tulee arvioida erityisesti vuoden 2025 tilannetta. Perusteluissa tulee esittää myös ne toimenpiteet, joita kunta on tehnyt tai on tekemässä poikkeuksellisten tai tilapäisten talousvaikeuksien korjaamiseksi.

Kuntien harkinnanvaraisesta valtionosuuksien korotuksesta päättää valtiovarainministeriön esityksestä valtioneuvosto. Kuntien valtionosuuslain 46 §:n 6 momentin mukaan korotuksen maksamisen ajankohdasta päättää valtiovarainministeriö. Myönnetyt korotukset maksetaan kuitenkin vuoden 2025 loppuun mennessä.

Lappajärven kunnan tuloslaskelma ajalta 1.1. – 30.6.2025 osoittaa 662.280 euron alijäämää. Vastaavana ajankohtana viime vuonna alijäämä oli 369.000 euroa ja tulos kuitenkin oli noin 768.000 euroa ylijäämäinen. 13.8.2025 ilmestyneet veroennustekehikon mukaan Lappajärven kunnan verotulot tulisivat olemaan noin 149.000 euroa budjetoitua vähemmän. Valtionosuudet toteutuvat suunnilleen budjetoidusti. Korkomenot on budjetoitu suuremmiksi kuin ne tulevat toteutumaan. Tämä johtuu siitä, että korkotaso on vuoden aikana vähän laskenut ja uutta lainaa on otettu vain 400.000 euroa mutta toisaalta pitkäaikaisia lainoja on lyhennetty ohjelman mukaisesti.

Tämän vuoden verotuloennuste on 13.8.2025 kehikon mukaan 5.875.000 euroa ja ensi vuodelle verotuloiksi on arvioitu 6.174.000 euroa. Lappajärven kunnan osalta tulee kuitenkin huomioida se, että väestön määrä ei ole kasvava ja työikäisten määrä on vähenevä. Eli verotulot eivät kasva samalla tavalla kuin kunnissa, joissa työikäisen väestön määrä on asukaslukuun suhteutettuna suurempi.

Lappajärven kunnassa on jo nyt tehty sopeutustoimia, mm. kyläkouluja ei enää ole ja varhaiskasvatuksen yksiköt kyliltä on lakkautettu vähäisen lapsimäärän vuoksi. Myös muita toimenpiteitä on tehty ja talouden tasapainottamiseksi tulee edelleen pohtia keinoja.

Hakemuskirjeessä todetaan, että ”Mikäli kunta on hakenut korotusta myös edellisenä vuonna, perusteluissa tulee ilmetä syyt korotuksen hakemiselle peräkkäisinä vuosina.”

Tosin Lappajärven kunta ei saanut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2024.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Sami Alasara

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hakea harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2025.

Päätös

Lisätietoja antaa